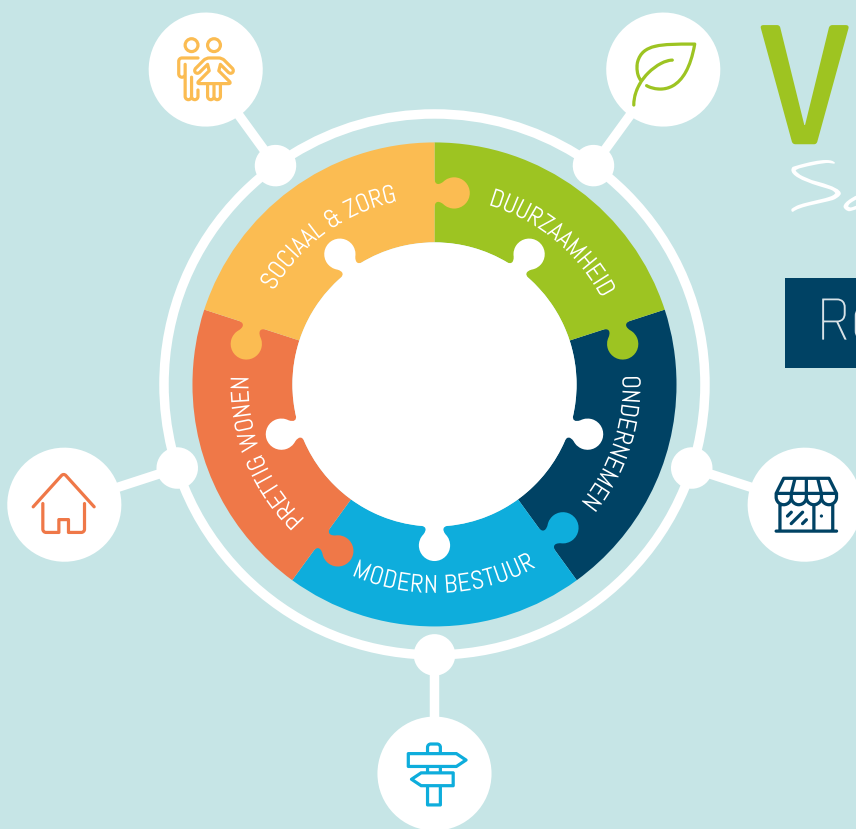

Vitaal Teylingen

Samen maken we de toekomst

Raadsprogramma 2018-2022

Teylingen is een fantastische gemeente. Prachtig wonen, werken en recreëren in het hart van de Randstad, in een geweldig landschap. Dat willen we natuurlijk graag zo houden of zelfs nog mooier maken. Maar dat gaat niet vanzelf. De wereld om ons heen verandert snel. Talloze maatschappelijke, technologische, economische en politieke trends en ontwikkelingen zorgen voor kansen en bedreigingen.

Hoe houden we Teylingen vitaal?

Hoe bestuur je een gemeente in een steeds complexer wordende samenleving? Hoe zorgen we ervoor dat de inwoners zo prettig mogelijk -en betaalbaar- wonen, leven, werken en recreëren? Dat iedereen de juiste zorg krijgt als het nodig is? Hoe zorgen we ervoor dat winkels, bedrijven en ondernemers zich graag blijven vestigen in Teylingen? Hoe doen we dat - en dat is heel belangrijk - op een duurzame en mensvriendelijke manier? Met respect voor het milieu, voor elkaar en voor onze gezamenlijke toekomst? Dat zijn heel veel vragen en heel veel uitdagingen.

Die uitdaging gaan wij - VVD, TriLokaal en D66 - graag aan! Dat doen we graag met de hele gemeenteraad. Daarbij staan wat ons betreft vijf uitgangspunten centraal.

Vijf uitgangspunten

Ten **eerste** gaan we uit van de vitaliteit van mensen, van organisaties en van bedrijven. Zij geven zelf vorm aan hun leefomgeving. Zij zijn zelf aan zet als het gaat om hun welzijn en helpen anderen waar dat nodig is.

Maar... als dit echt niet zelfstandig lukt, of met hulp van elkaar, dan is de overheid er om ervoor te zorgen dat het wél lukt om mee te blijven doen. Dit is het **tweede** uitgangspunt. We redeneren daarbij vanuit de mens en

niet vanuit de regels. Dat betekent dat we in eerste instantie diegene helpen die hulp nodig heeft. Daarna kijken we - zo nodig met ontschotting - hoe dit past in wettelijke of financiële regels.

Als **derde** uitgangspunt passen we waar nodig maatwerk toe. Daarvoor zoeken we zo nodig de randen van de wettelijke- en beleidsmatige kaders op.

Het **vierde** uitgangspunt is duurzaamheid. In dit programma loopt duurzaamheid als een rode draad door alle thema's. Duurzaamheid heeft niet alleen betrekking op de fysieke leefwereld (milieu, omgeving, natuur en biodiversiteit), maar ook op het sociale beleid. Duurzaamheid betekent in dit programma dan ook volhoudbaarheid van het beleid dat we voorstaan.

Het **vijfde** uitgangspunt is het betrekken van inwoners bij beleidsvorming en -uitvoering. We gaan beter kijken, luisteren en analyseren wat er in Teylingen gebeurt en welke ideeën er leven bij inwoners. We vragen hen om met betere ideeën te komen dan die we zelf hebben. We gaan daarover met inwoners in gesprek en koppelen terug hoe we met die ideeën zijn omgegaan.

Vijf thema's

Voor u ligt het concept-raadsprogramma 2018-2022 'Vitaal Teylingen'. Het kwam tot stand in onderling overleg tussen VVD, Trilokaal en D66. Maar zeker ook op basis van suggesties, reacties, wensen en input van betrokken mensen die we in de afgelopen weken kregen en verzamelden. We hebben ervoor gekozen om de uitdagingen die voor ons liggen zoveel mogelijk integraal te benaderen. Zoals dat ook in het sociale domein (samenhang in zorg & welzijn) en fysieke domein (Omgevingswet) de bedoeling is. Dus geen traditionele programmatische (begrotings)indeling, maar een integrale kijk op Teylingen in de vijf thema's die hiernaast worden weergegeven.

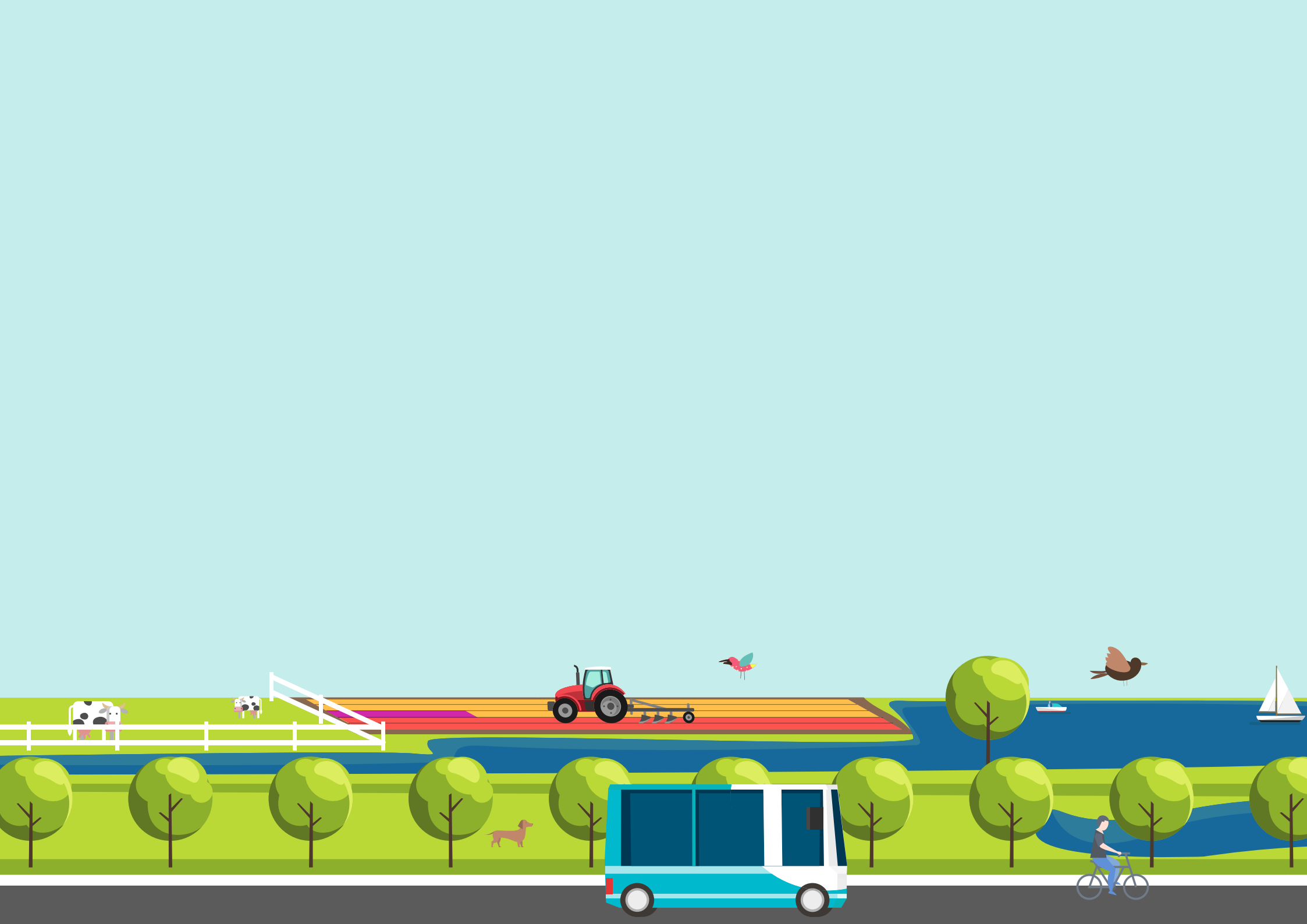
Eerst WAT, dan HOE

Dit programma gaat vooral in op de vraag WAT we willen bereiken. Het HOE is aan het College. Het HOE wordt direct na vaststelling van het raadsprogramma uitgewerkt in een aansluitend Collegeprogramma. Ook dat gebeurt in overleg met betrokken inwoners, bedrijven en organisaties van ons mooie Teylingen.

Wij zijn enthousiast en hebben er heel veel zin in om samen met u duurzaam, slagvaardig en innovatief te werken aan een Vitaal Teylingen!

	Prettig wonen voor iedereen	5
	Energiek en sociaal Teylingen	13
	Ondernemend en bruisend Teylingen	21
	Duurzaam denken en doen	27
	Modern bestuur, invloedrijke inwoners	33

Bekijk je dit raadsprogramma als digitale PDF dan kun je direct naar het hoofdstuk navigeren door op de paginanummers te klikken

Prettig wonen voor iedereen

Wij staan voor

een schone en veilige, groene en duurzame leefomgeving. Voor ouderen en jongeren, voor ondernemers en kwetsbaren, voor gezinnen en alleenstaanden: voor iedereen. Ons uitgangspunt is een sociaal inclusieve samenleving.

We sluiten aan bij de woonbehoefte van inwoners en hechten belang aan leefbare en levendige wijken en een goede bereikbaarheid. We vertrouwen op de eigen verantwoordelijkheid van mensen en streven naar grote betrokkenheid van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partijen. We sluiten aan bij trends en ontwikkelingen in de maatschappij.

Waar wij zelf invloed kunnen uitoefenen, treden we vlot en daadkrachtig op. Waar dat niet kan, behartigen wij de belangen van onze inwoners actief.

Daarom

... maken we prettig wonen mogelijk voor iedereen

We bevorderen in Teylingen een betere doorstroming en een nieuw en onderscheidend woningaanbod. Zo zorgen we dat iedereen prettig kan wonen. Denk aan jongeren, starters en ouderen die (levensloopbestendig) willen wonen in de eigen woonplaats. Aan inwoners die willen wonen zonder auto, aan spoedzoekers of bewoners van sociale huur- en koopwoningen.

We benutten maximaal de mogelijkheden om woonruimtes in eerste instantie aan Teylingers toe te wijzen. Ook startersleningen zetten we voort.

We focussen ons niet alleen op de lange- en middellange termijn. De woningdruk is toegenomen. Daarom zoeken we voor de korte termijn naar innovatieve woonvormen, tijdelijke of modulaire bouw voor verschillende doelgroepen.

We streven een diversiteit aan woonvormen na. Zorgvuldigheid, kwaliteit en goede ruimtelijke ordening staan steeds voorop.

We bespreken op korte termijn met alle raadspartijen de ruimtelijke en maatschappelijke invulling van de Boekhorstpolder. Dat doen we in samenspraak met alle betrokken stakeholders, ook in het kader van de Omgevingsvisie. We onderzoeken de ontwikkelingsmogelijkheden van stationslocatie Voorhout.

... herijken we het bestaande huisvestings- en parkeerbeleid

De dynamiek in de huizenmarkt is veranderd. Naast woningcorporaties zien we bijvoorbeeld steeds meer institutionele beleggers die ook (sociale) huurwoningen beheren. Maatschappelijke trends als het delen van een woning, Tiny Houses en WikiHouses hebben hun intrede gedaan. We verwerken deze ontwikkelingen in nieuw beleid. Daarbij onderzoeken we de parkeerbehoefte en parkeernormen in relatie tot nieuwe woonvormen en planontwikkelingen.

... bouwen we duurzaam

Gasloos bouwen is de norm. We gaan van traditionele woningen naar Nul-op-de-meter woningen en zo snel mogelijk naar Plus-op-de-meter woningen. We gebruiken zoveel mogelijk circulaire materialen. We bereiken hoge isolatiewaarden met gebruik van duurzame materialen. We gaan uit van een GPR-scores van ten minste 7 per bouwonderdeel en een score van ten minste 7,5 op het onderdeel energie. We houden in de ontwerpfase rekening met eventuele wensen van nieuwe gebruikers of juist die van bestaande gebruikers. En tijdens de bouw vragen we aannemers om hun bouwafval zoveel mogelijk gescheiden af te voeren. De locatie Langeveld wordt een voorbeeldproject voor duurzame woningbouw, gericht op diverse doelgroepen. De voorbereiding van dit project start in 2018.

... zorgen we voor voldoende recreatievoorzieningen en groen dicht bij huis

Groen en recreatiemogelijkheden in of dicht bij de wijk, dragen bij aan prettig wonen. Ook heeft het een positief effect op de gezondheid, blijkt uit onderzoek. Teylingen is bij uitstek een recreatiegemeente. We versterken en verbinden de recreatiegebieden, de fiets-, wandel- en vaarroutes en de recreatieve voorzieningen in het buitengebied.

Dat betekent ook: geen permanente bewoning op campings en bungalowparken. Bij noodzakelijke en urgente situaties begeleiden we mensen die permanent wonen zonder gedoogbeschikking naar andere woonoplossingen.

... houden we het landschap open

Het buitengebied is er voor agrarische en recreatieve bedrijvigheid. We voorkomen daar verdringing door niet agrarisch gebonden bedrijven. We ondersteunen de activiteiten van GOM (Greenport Ontwikkelingsmaatschappij) en hechten belang aan goede inpassing van woningen in het buitengebied. Zo blijft het open karakter van het gebied behouden en blijven verkeersstromen beheersbaar. Dat betekent ook dat we geen majeure woningbouwprojecten uitvoeren in het buitengebied. Een open buitengebied is ook voor inwoners belangrijk om van te genieten.

... versterken we de biodiversiteit

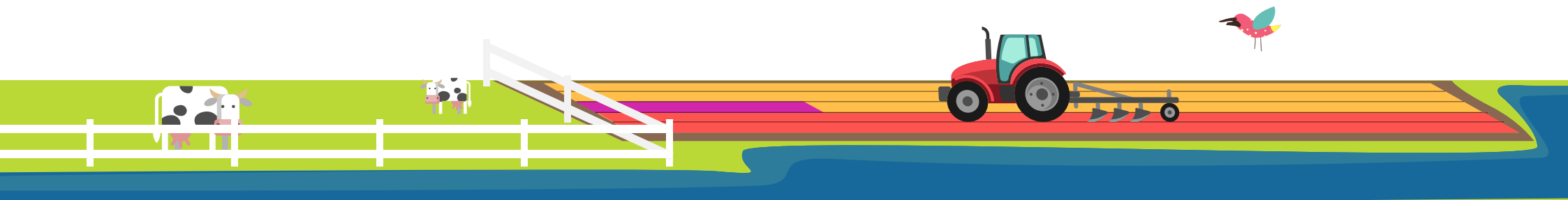
Biodiversiteit is de verscheidenheid aan planten- en diersoorten in een

gebied. We willen dat onze gemeente ook een prettige en leefbare omgeving is voor volgende generaties. Daarom vergroten we zoveel mogelijk de diversiteit aan planten en dieren in het Teylings landschap. We betrekken hierbij onze inwoners en versterken de groene leefomgeving in de wijken. Operatie Steenbreek ('tegel eruit, plant erin') blijven we actief ondersteunen om de gevolgen van wateroverlast te verkleinen.

We werken uit hoe wij de kwaliteit van natuur en landschap kunnen versterken, bijvoorbeeld door het aanbrengen van landschapselementen, het aanplanten van kwalitatief goede groenstroken of door meer ruimte te geven aan een niet maaien beleid. Daarnaast onderzoeken we wat we kunnen doen om de situatie van de insectenpopulatie te verbeteren, denk aan het terugdringen van het gebruik van landbouwgif en bestrijdingsmiddelen.

... beperken we overlast zoveel als mogelijk

Overlast kan vele vormen hebben. Denk aan vliegtuig- en verkeerslawaaï, verkeer, fijnstof of rommel en geluidsoverlast in de openbare ruimte.

Maar ook burenoverlast kan reden zijn voor irritatie. Daar waar het woongenot ernstig aangetast wordt, oefenen we actief onze invloed uit om dergelijke hinder te beperken.

Een goede luchtkwaliteit is onlosmakelijk verbonden met prettig wonen. We gaan de luchtkwaliteit periodiek meten en waar nodig nemen we maatregelen.

... vergroten we de leefbaarheid en sociale cohesie in de wijken

Mensen blijven langer thuis wonen, ook als zij ouder zijn. Voorzieningen dicht in de buurt zijn dan belangrijk: van terrasje tot buurtkamer en buurtsuper. Ook voor kinderen en jongeren vinden we plekken om te spelen of elkaar te ontmoeten van belang. Prettig wonen betekent zo voor ieder mens wat anders. Wij faciliteren waar mogelijk (buurt)initiatieven uit de wijken om dit soort plekken te creëren.

... zorgen we voor een schone leefomgeving

Het schoonhouden van de buitenruimte is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van inwoners, bedrijven, instellingen en de gemeente. Waar mogelijk verwerken we het afval dat vrijkomt in de buitenruimte tot grondstoffen voor nieuwe producten. Denk aan blad- en groenafval dat vrijkomt bij het onderhouden van plantsoenen en het schoonhouden van de straten.

We vragen onze inwoners op een duurzame manier om te gaan met het verwijderen van hun afval. Inwoners moeten het afval op een makkelijke manier kwijt kunnen. Daar richten we de wijze van afvalinzameling op in. We plaatsen ook afvalbakken in de recreatiegebieden. We sporen veroorzakers van zwerfafval en overlast door hondenpoep aan dit afval zelf op te ruimen. Daarbij gebruiken we educatieprojecten en campagnes. We zorgen voor voldoende hondenuitlaat-plaatsen en een adequaat hondenbeleid. We ondersteunen en belonen vrijwilligers die zwerfafval opruimen.

... hechten we waarde aan ons erfgoed

We behandelen ons erfgoed met respect. We gaan zorgvuldig om met sloopverzoeken voor beeldbepalende panden. We kijken eerst of er alternatieven zijn voor sloop. We werken de procedure hiervoor verder uit.

... willen we een veilig Teylingen

We stellen een nieuw veiligheidsbeleid op. Dat doen we op basis van de nieuwe strategische verkenning. Het aanpakken van criminaliteit, ondermijning, polarisatie, radicalisering, loverboys, high impact crime en criminele groeperingen hoort onderdeel te zijn van het nieuwe veiligheidsbeleid. Wij zetten in op een sterk en stevig basisteam van de politie in HLT-verband, met behoud van onze wijkagenten. De wijkagent en/of BOA is een laagdrempelig aanspreekpunt voor inwoners. Hij/zij gaat oplossingsgericht aan de slag met de problemen die zijn gemeld door inwoners van de wijk. Om de veiligheid in de wijk te bevorderen, stimuleren we de bereidheid in de buurt om elkaar te helpen en te informeren. We

breiden de vuurwerkvrije zones uit op aanvraag van, en in overleg met, inwoners. Vrijwilligers van hulpdiensten worden gewaardeerd. Werving van vrijwilligers blijft belangrijk voor het goed kunnen uitvoeren van vrijwillige taken.

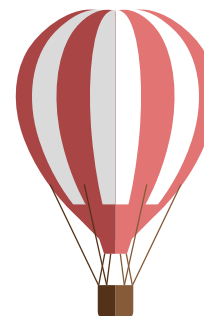
... zorgen we voor een goed bereikbaar Teylingen

Dat geldt voor de auto, fiets en voor het openbaar vervoer. We willen dat inwoners, en met name kinderen, zich makkelijk en veilig kunnen bewegen op straat en naar school kunnen gaan. We willen dat inwoners lang en prettig in de eigen wijk kunnen blijven wonen. Daarom moeten inwoners gemakkelijk gebruik kunnen maken van openbaar vervoer. Er zijn voldoende haltes die geschikt zijn voor alle validen en minder validen van alle leeftijden. De frequentie van het openbaar vervoer mag omhoog. De dorpskernen zijn goed bereikbaar en toegankelijk voor mindervaliden. We onderzoeken de mogelijkheden om de rondweg zuid in Voorhout van de N444 door te trekken naar Oosthout. Bij grootschalige nieuwbouw in de regio kijken

we naar het verbeteren van de ontsluiting van de streek. Dat doen we in samenwerking met omliggende gemeenten. Dat geldt voor de ontsluiting per auto, maar zeker ook per fiets en openbaar vervoer. Denk bijvoorbeeld aan de mogelijkheid tot het aanleggen van lightrailverbindingen. We nemen het initiatief om regiobreed een convenant duurzame mobiliteit uit te werken. Onderdeel daarvan zijn openbaar vervoersverbindingen en faciliteiten voor toeristen. We hebben speciale aandacht voor (snelle) fietsverbindingen. We onderzoeken of een fietsverbinding van de Kagertuinen met het fietspad langs de A44 haalbaar is.

... maken we de wegen veiliger waar dat nodig is

We pakken voortvarend de inventarisatie van eventueel nieuwe verkeersknelpunten op. In overleg en samenwerking met inwoners voeren we oplossingen / structurele verbeteringen door van bekende en nieuwe verkeersknelpunten. De verbetering van fietspaden wordt tot een speerpunt van het beleid gemaakt.

Social team

Energiek en sociaal Teylingen

Wij staan voor

een sociaal, klantgericht en rechtvaardig beleid waarbij mensen - en niet de regels - centraal staan. Daarbij gaan we uit van de vitaliteit van onze inwoners, bedrijven, verenigingen en maatschappelijke organisaties, die hun leven en dromen vormgeven zoals zij dat willen. We creëren hiervoor de randvoorwaarden, met als doel een energieke en krachtige samenleving. Degenen die het niet op eigen kracht redden, ondersteunen we actief. Daarbij gaan we uit van wat mensen wél kunnen en stimuleren we talenten. We sluiten aan bij trends en ontwikkelingen in de samenleving. We hebben speciaal oog voor maatwerk en de menselijke maat. Waar wij zelf invloed kunnen uitoefenen, treden we vlot en daadkrachtig op. Waar dat niet kan, behartigen wij de belangen van onze inwoners actief.

Daarom

... is individuele vrijheid en eigen verantwoordelijkheid ons uitgangspunt

Ieder mens heeft het recht om zelf keuzes te maken. Dat geldt in ieder geval voor ieders leefwijze. Dat respecteren wij. Ook als mensen hulp of zorg nodig hebben, bepalen ze dat in eerste instantie zelf.

... zetten we de lijn van het werken met Positieve Gezondheid door

Bij Positieve Gezondheid gaan we uit van wat mensen wel kunnen, in plaats van wat ze niet kunnen. We monitoren actief, via de GGD, de gezondheid van onze inwoners. We blijven daarbij in ieder geval letten op alcoholgebruik, roken, drugsgebruik en overgewicht. Om dit terug te dringen, nemen we waar nodig extra maatregelen. Denk hierbij aan voorlichting, maar ook aan het aanwijzen van rookvrije plekken bij sportvelden, speeltuinen en schoolpleinen.

... willen we passende hulp en zorg voor iedereen die dat nodig heeft

We hebben extra aandacht voor oudere en kwetsbare inwoners van Teylingen. We verkorten de wachttijden in de jeugdhulp en bieden jongeren hulp en begeleiding. We maken realistische begrotingen en

werken via transformatieprogramma's aan vernieuwing van de zorg en het terugdringen van kosten.

We werken het actieprogramma dementievriendelijke gemeente verder uit. Inwoners met een geestelijke en/of lichamelijke beperking bieden we een sociaal vangnet aan en extra begeleiding naar een passende vorm van zorgverlening, werk of dagbesteding.

We breiden de Verordening Leerlingenvervoer uit voor 'schrijnende gevallen'. We pakken armoedebestrijding integraal aan.

Wij zorgen voor ruimte voor beschermd en begeleid wonen voor inwoners met psychische-, sociale- en maatschappelijke problemen die geen zelfstandige woonruimte kunnen vinden. We doen dit samen met onder andere de woningcorporaties. In 2022 komt ook de financiering van maatschappelijke zorg naar ons toe.

We blijven mogelijk maken dat inwoners gebruik kunnen maken van een PGB, naast de vormen van zorg die wij als gemeente voor onze inwoners inkopen/mogelijk maken.

... willen we dat inwoners snel toegang tot de juiste hulp vinden

De Jeugd- en Gezinsteams en de Sociale Teams ontwikkelen zich verder als laagdrempelige toegang tot informatie- en hulp- en zorgvoorzieningen. We ontschotten regelingen en budgetten en er komt een makkelijk toepasbare digitale sociale zorgkaart.

... zetten we in op preventie en vroegsignalering

Het vroegtijdig signaleren van de behoefte aan zorg bij inwoners voorkomt veel ellende. We gaan daarom door met de Sociale Teams in de kernen. We betrekken hierbij ook de centra voor Jeugd en Gezin, scholen, artsen, verenigingen etc.

We hebben extra aandacht voor jongeren van 18-/18+, schoolverlaters van het voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs en jongeren die niet makkelijk een baan vinden. We doen dat samen met partners uit het onderwijs, zorg, werk, wonen en veiligheid.

Samen met scholen en verenigingen zetten we in op het voorkomen van schooluitval en het vroegtijdig signaleren van eventuele leerachterstanden. Samen zetten we programma's op voor het vergroten van weerbaarheid en sociale vaardigheden/sociale veiligheid.

... stimuleren we initiatieven die onderlinge betrokkenheid in de gemeente bevorderen

We geven ruim baan aan initiatieven die ontmoeting en onderlinge betrokkenheid versterken en die eenzaamheid tegengaan. Denk aan Buurtkamers, Fietsmaatjes, Stichting Syrische vrouwen, etc.

Aan verenigingen en organisaties die financiële ondersteuning of subsidie ontvangen, vragen we een maatschappelijke tegenprestatie.

We gebruiken het Kindpakket om te zorgen dat kinderen in gezinnen met weinig geld deel kunnen nemen aan de samenleving.

... waarderen we expliciet inwoners die anderen ondersteunen

We hebben grote waardering voor vrijwilligers en mantelzorgers. We zorgen ervoor dat zij de ondersteuning van hulpbehoevenden adequaat kunnen uitvoeren en op gezette tijden worden ontlast van hun zware activiteiten. We ondersteunen hun werk met bijvoorbeeld opleiding of met andere opties, zoals respijtzorg.

... creëren we extra werk(ervarings)plaatsen voor mensen met een grote(re) afstand tot de arbeidsmarkt

Bij het in dienst nemen van gemeentepersoneel en bij aanbestedingen nemen we een paragraaf 'Social Return On Investment' op. Samen met het Servicepunt Werk, de MareGroep en de Intergemeentelijke Sociale Dienst werken we aan het begeleiden van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar werk, waaronder nieuw beschut werk. We ondersteunen de verdere transformatie van de Maregroep naar een breed georiënteerde sociale onderneming.

... versnellen we de integratie van statushouders

Ook in Teylingen huisvesten wij statushouders. We verwachten van hen dat ze snel integreren in onze gemeente. Bij de integratie ligt de nadruk op het leren van de Nederlandse taal en het begeleiden naar werk. Zo kunnen ook zij actief bijdragen aan de samenleving. We maken gebruik van het handboek integratie dat vol ideeën zit over inburgering. Aan die inburgering dragen onze inwoners en organisaties actief bij. De Nederlandse taal leren is de eigen verantwoordelijkheid van de nieuwkomer, vrijwilligers kunnen hierin een belangrijke rol spelen. De gemeente gaat in gesprek met Vluchtelingenwerk, ISD en SPW om te bevorderen dat er voldoende goede en betaalbare cursussen Nederlandse taal zijn.

... zien we onderwijs als dé investering tot succes en persoonlijke groei

De eerste levensjaren van ieder mens leggen het fundament voor een leven lang leren en ontwikkelen. De gemeente heeft vooral een taak in het faciliteren van duurzame locaties, waar de talenten van kinderen ontwikkeld kunnen worden. In Teylingen geven brede scholen en Integrale Kind Centra invulling aan voor- en buitenschoolse opvang en ontwikkeling, onderwijs, sport en cultuur. We motiveren onderwijsinstellingen tot

duurzaamheidsonderwijs en hebben meer aandacht voor volwassene-onderwijs en laaggeletterdheid. We stimuleren dat combinatiefunctionarissen meer in de praktijk op scholen ingezet worden.

... geven we ruimte voor innovatieprojecten in de zorg

Vitale mensen in een vitale omgeving, dat is wat we willen. Waarbij ieder op zijn eigen wijze vitaal kan zijn. Daarbij past maatwerk en aandacht voor de menselijk maat. Daarom maken we budget vrij voor innovatieprojecten in de zorg zoals eHealth, domotica, etc. We dagen zorgaanbieders uit om gezamenlijk met vernieuwende concepten van zorgverlening te komen. We staan open voor (particuliere) initiatieven op het gebied van zorg die buiten de gebaande paden liggen. Bijvoorbeeld ouders die het buiten de reguliere zorg zoeken en een particulier wooninitiatief willen opstarten.

... meten we het effect van onze inspanningen

Meten is weten. We houden goed in de gaten wat het resultaat is van onze inspanningen en hoe oorzaak en gevolg zich tot elkaar verhouden. Zo kunnen we bijsturen als dat nodig is. We staan open voor lessen van andere gemeenten en voor nieuwe trends en ontwikkelingen, zoals data-gedreven werken.

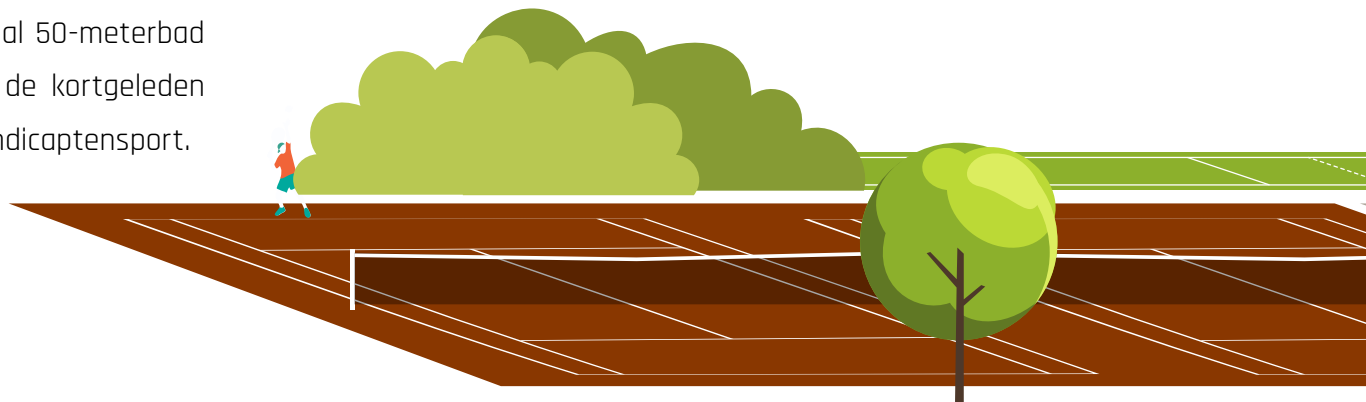
We evalueren de pilot Zorgombudsman: het initiatief van de gemeenteraad om meer inzicht krijgen in de signalen, tips en eventuele klachten van inwoners.

... creëren we de randvoorwaarden voor sport voor iedereen

Sport en bewegen is niet alleen ontspannend en gezond. Het biedt ook kans om elkaar te ontmoeten. We doen daarom een proef met buurtsportcoaches en faciliteren en stimuleren de breedte- en topsport. Incidenteel ondersteunen we topsportevenementen. We breiden de sport- en cultuurregeling uit, zodat iedereen kan sporten en bewegen en geven voorlichting over gezonde voeding. We zorgen voor voldoende en duurzame accommodaties, ook voor ook voor sporters die niet bij een vereniging zijn aangesloten. We onderzoeken ook de mogelijkheden om sporten buiten verenigingsverband te stimuleren, bijvoorbeeld met een sporthoekje in de parken. We behouden zwembad Wasbeek en spelen een verbindende rol bij kansrijke regionale initiatieven, zoals een regionaal 50-meterbad en een regionale 333-meter schaatsbaan. We voeren de kortgeleden vastgestelde Sportnota uit. We zetten meer in op gehandicaptensport.

... stimuleren en faciliteren we initiatieven op het gebied van kunst en cultuur

Kunst kan mensen vormen, werkt ontspannend en verbindend. Een culturele gemeente is een 'rijke' en sociale gemeente. We faciliteren kleinschalige initiatieven zoals ateliers in -tijdelijk- leegstaande panden, een jaarlijkse kunstprijs, het opzetten van kunstweken en kunstroutes en kunst in de buitenruimte. We stimuleren de samenwerking op het gebied van kunst en cultuur. Bij ons cultuurbeleid en jeugdeducatie maken we gebruik van de voorzieningen die we in de gemeente hebben, denk aan theaterbezoeken door basisschoolleerlingen. We koesteren het materieel en immaterieel erfgoed in onze gemeente. We werken ons erfgoedbeleid verder uit.

... subsidiëren wij activiteiten

Het gaat ons erom wat verenigingen of stichtingen doen, niet om wat ze zijn. We zien een trend dat verenigingen en stichtingen, naast de eigen activiteiten, ook andere activiteiten organiseren met maatschappelijke en sociale meerwaarde. Wij ontwikkelen in het subsidiebeleid kaders voor dit soort activiteiten. We onderzoeken of we het subsidiebeleid voor zowel sport- als culturele accommodaties meer uniform kunnen maken. Het huidige subsidiebeleid 'Back to basics' voor structurele subsidies, zetten we voort.

... zorgen we dat beschikbare (rijks-)budgetten optimaal worden ingezet

Zorg en ondersteuning vraagt men niet voor niets en moeten daarom altijd beschikbaar zijn. De afgelopen jaren bleek dat de beschikbare (rijks-) budgetten onvoldoende zijn terwijl de behoefte aan zorg toeneemt. Het blijft belangrijk om de uitgaven beheersbaar te houden door zo effectief en efficiënt mogelijk met alle middelen om te gaan. Dat geldt voor onszelf en voor alle betrokkenen.

... kan en durft iedereen mee te doen in de samenleving

Iedereen heeft de mogelijkheid om zichzelf te zijn. In Teylingen voelt ieder zich prettig, veilig en geaccepteerd, ongeacht seksuele oriëntatie, genderidentiteit en geslachtskenmerken. LHBT-acceptatie is onderdeel van een inclusieve samenleving en dat onderschrijven wij. De gemeente heeft in het anti-pestprogramma voor scholen aandacht voor seksuele diversiteit, om acceptatie te verhogen.

ALBERT GEUN

PIZZA

APOTHEEK

HOTEL

Ondernemend en bruisend Teylingen

Wij staan voor

een vitale economie in een vitale streek. Voor een goed en veilig vestigingsklimaat voor starters en ervaren ondernemers, zowel lokaal als regionaal. We omarmen en stimuleren een circulaire economie en stimuleren werkgelegenheid. We staan voor levendige en bedrijvige centra in de dorpen en voor winkelgebieden die levensvatbaar zijn. We volgen trends in de samenleving, met oog voor de invloed van digitalisering. We zijn trots op de toeristische parels van Teylingen en geven daar bekendheid aan. We zorgen dat onze inwoners en toeristen kunnen genieten van het moois dat Teylingen biedt. Een goede (digitale) infrastructuur vinden we belangrijk.

Daarom

... zetten we de regionale economische agenda actief voort

De economie van Teylingen is en blijft sterk verbonden met onze regio, of het nu gaat om bijvoorbeeld detailhandel, bedrijven op onze bedrijven-terreinen, horeca, of agrarische ondernemingen. We zetten dan ook de economische stimuleringsactiviteiten voort uit de recent vastgestelde Economische Agenda Duin- en Bollenstreek. We vinden het passen bij de schaal van Teylingen dat wij een actieve rol (blijven) spelen in de regio. Denk daarbij aan de Greenport, Mobiliteit, Regionaal Toerisme, Regiomarketing en dergelijke.

We onderzoeken of er draagvlak is voor een regionale detailhandelsvisie.

... stimuleren we werkgelegenheid

We houden goed in de gaten hoe de werkgelegenheid in de diverse sectoren zich ontwikkelt in onze gemeente en regio. We stimuleren initiatieven die de relatie verbeteren tussen onderwijs en arbeidsmarkt, zoals ook opgenomen in de regionale Economische Agenda.

We sluiten intentieovereenkomsten met werkgevers om arbeidsplaatsen te creëren. Naast reguliere arbeidsplaatsen, gaat het ook om arbeidsplaatsen voor ouderen en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. We doen dit samen met overheden, ondernemers en onderwijs. We brengen hen samen om werkgelegenheid te stimuleren en initiëren.

... ontwikkelen we voor alle centra een integrale visie

In deze centrumvisies maken we keuzes die recht doen aan een levendig centrum en de verschuiving van kopen naar beleven. We zijn trots op onze winkelcentra met regionale aantrekkingskracht. We zorgen daarom voor goede bereikbaarheid in combinatie met aantrekkelijkheid. Hiervoor kijken we naar verkeerscirculatie, parkeren, parkeernormen en openbaar vervoer. Ook onderzoeken we of, en hoe, een goed ruimtelijk ontwerp en balans in (woon)functies hieraan bijdragen. We starten snel met het opstellen van deze centrumvisie in samenspraak met ondernemers, inwoners en bezoekers. Doel is dat de winkelgebieden en pleinen ook op de lange termijn aantrekkelijk blijven.

... stimuleren we een integrale benadering van de leefomgeving

Zo kunnen ondernemers bijvoorbeeld een rol spelen bij het bestrijden van eenzaamheid, door ontmoeten te bevorderen.

... actualiseren we de detailhandelsvisie

Daarbij kijken we niet alleen naar economie en detailhandel, maar ook naar de verblijfssfeer.

We spelen actief in op maatschappelijke ontwikkelingen. In het kader van prettig wonen, verkeersveiligheid en duurzaamheid faciliteren we de ontwikkeling van centrale punten, pick-up points, waar inwoners online bestelde producten kunnen ophalen. Zo beperken we het aantal verkeersbewegingen. Waar deze toch nodig/onvermijdbaar zijn, stimuleren we het gebruik van elektrisch vrachtvervoer.

... bevorderen we jaarrond aandacht voor toerisme

Teylingen is niet alleen een oase voor toeristen. Het groen, de plassen en de bloemen maken onze gemeente ook een heerlijke plek om te wonen. We faciliteren het duurzame water- en dagtoerisme, de ontwikkeling van slecht weer voorzieningen en werken samen met de regio. We ontwikkelen onze openbaar vervoersvoorzieningen met voorzieningen voor toeristen. We promoten de toeristische mogelijkheden in Teylingen en de Duin- en Bollenstreek. We koesteren en ontwikkelen parels zoals de Ruïne van Teylingen en de Kagerplassen. We vinden de bedrijvigheid die toerisme met zich meebrengt belangrijk, maar bewaken dat de hoeveelheid past bij onze gemeente en regio. We houden aandacht voor de leefbaarheid.

... zetten we ons in voor een goed ondernemersklimaat

We stimuleren innovatie en verminderen de regeldruk. We zorgen voor een goed, veilig en duurzaam vestigingsklimaat, zowel voor starters als voor ervaren ondernemers. We geven MKB-bedrijven en lokale/regionale aanbieders meer kansen bij gemeentelijke aanbestedingen.

We gaan door met het citymanagement en verbreden deze functie naar de hele gemeente. Het citymanagement werkt samen met vertegenwoordigers van bedrijventerreinen en ondernemersorganisaties een plan uit om de hoeveelheid bedrijfsafval te verkleinen en efficiënt en circulair te verwerken. De vorm, inhoud en (co-)financiering van het citymanagement stellen we vooraf vast.

We benoemen een medewerker uit de huidige organisatie als bedrijfscontactfunctionaris om de gemeente toegankelijker te maken voor ondernemers.

... dragen we zorg voor een open en vitaal buitengebied

Het buitengebied is een groot en belangrijk onderwerp waarover we met de hele raad en alle betrokkenen willen spreken. We ondersteunen de werkzaamheden van GOM. We vinden de levensvatbaarheid van de bollen-, agrarische- en recreatieve sector belangrijk, net als mooi wonen in het groen. Kleinschalige woonvormen horen daarbij.

... faciliteren we bedrijven die bijdragen aan een circulaire economie

We zetten de ontwikkeling van de circulaire economie met kracht voort. Dat doen we in samenwerking met het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en ook binnen de eigen gemeente. Waar we kunnen ondersteunen we bedrijven die kunnen bijdragen op gebied van circulaire economie.

... stimuleren we de bloei van bestaande bedrijventerreinen

We gaan uit van de kracht van bestaande bedrijventerreinen. We zien een permanent proces van herstructureren en het tot bloei komen van deze bedrijventerreinen. Op deze terreinen ondersteunen we duurzaamheidsmaatregelen van bedrijven en de vestiging van niet milieuvriendelijke bedrijven. Uitgangspunt is: geen nieuwe bedrijventerreinen.

... faciliteren we de (digitale) infrastructuur

Mobiliteit en connectiviteit is een belangrijke voorwaarde voor een goed vestigingsklimaat. We zetten ons in voor een goede ontsluiting van woonwijken en bedrijventerreinen en kijken hiernaar vanuit een regionale context.

Bij verdergaand digitaliseren blijven we rekening houden met personen die digitaal niet vaardig zijn en bieden we analoge ondersteuning. Oftewel: digitaal waar het kan, analoog waar het moet.

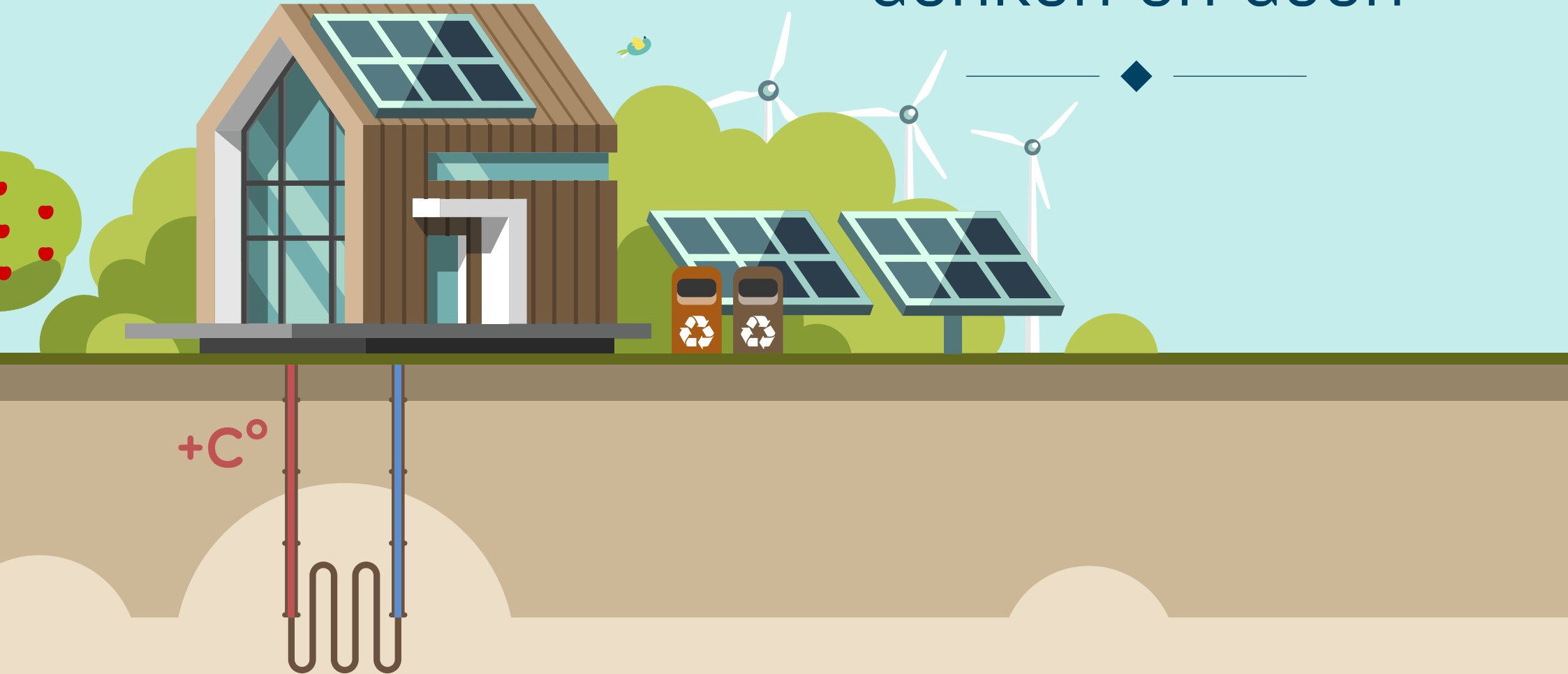
Snel internet zien we als een basisvoorziening die we willen faciliteren.

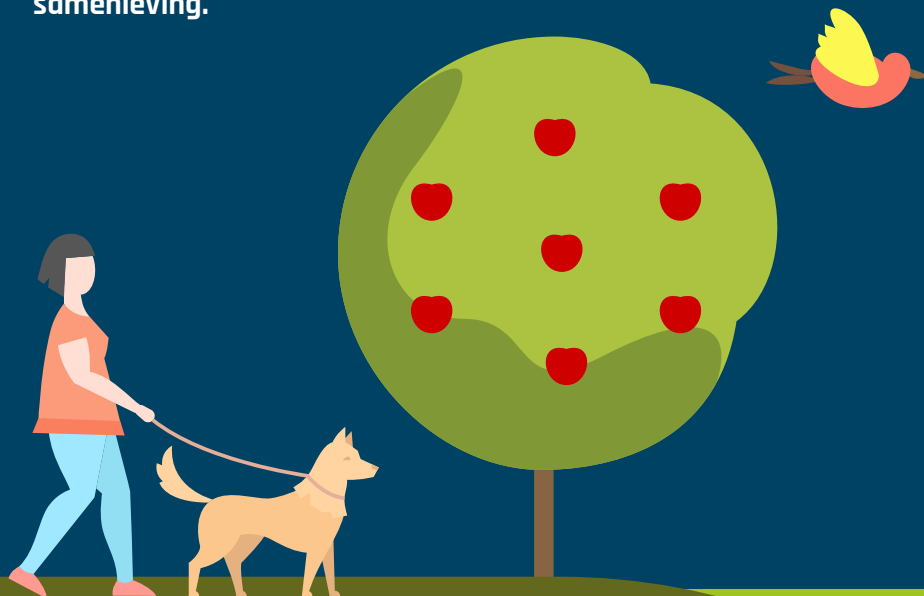
Duurzaam denken en doen

Wij staan voor

het respectvol en verantwoord omgaan met mensen, grondstoffen, energie en geld. Wij willen dat ook de generaties na ons prettig kunnen leven in Teylingen. Daarom is duurzaam denken en doen de standaard in al het werk van de gemeente. We richten onze interne processen hierop in.

Een duurzame manier van leven is niet vrijblijvend en kunnen we alleen samen realiseren. In 2030 functioneert Teylingen als lokale overheid volledig duurzaam. Daarmee vervullen we als overheid een voorbeeldrol. We stimuleren en faciliteren bedrijven en inwoners waar we dat kunnen om ons voorbeeld te volgen. Wij gaan daarbij uit van de kracht van initiatieven uit het bedrijfsleven en de samenleving.

Daarom

... gaan we door met het realiseren van het Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025

We voeren het door ons ondertekende Energieakkoord Holland Rijnland uit. Daartoe stellen we ook de komende jaren capaciteit en middelen beschikbaar.

... richten we een Duurzaamheidsmaatschappij Teylingen op

We zetten de oprichting van de Duurzaamheidsmaatschappij Teylingen met kracht voort. Deze maatschappij faciliteert en initieert duurzaamheidsprojecten in de Teylingse samenleving en ontwikkelt zich als een kennisplatform voor duurzaamheidsvragen. Zij speelt een actieve en aanjagende rol bij de uitvoering van ons duurzaamheidsbeleid.

... maken we een Duurzaamheidsmeter 2018-2022

De komende jaren willen we grote slagen maken in het verduurzamen van onze samenleving. Daarom moeten we weten wat er tot op heden is bereikt, en in gang is gezet. Dan kunnen we op de juiste plekken de juiste maatregelen nemen; meten is weten. Daarom introduceren we als vervolg op de Duurzaamheidsagenda de Duurzaamheidsmeter. De meter geeft om te beginnen inzicht in waar we nu staan en waar we duurzaamheidswinst kunnen boeken. In de komende jaren geeft de

Duurzaamheidsmeter tot op wijkniveau aan welke stappen we maken. Bij het opzetten van de meter betrekken we onze inwoners, bedrijven, verenigingen, stichtingen en maatschappelijke organisaties. We gebruiken de Duurzaamheidsmeter om te motiveren en stimuleren, en om actief voorlichting te geven over duurzaamheid.

... benutten we alle duurzame energiebronnen die bijdragen aan de energietransitie

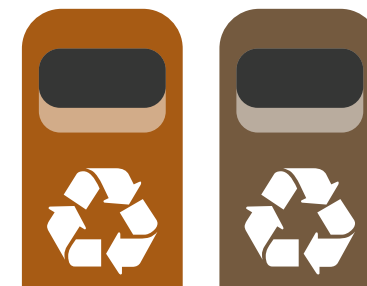
Dat geldt voor zonneweides en aardwarmte, maar ook windturbines zijn nodig voor de energietransitie. Windturbines van 175 meter hoog horen niet in stedelijk gebied. We zijn voor windturbines en zonneweides als die zorgvuldig worden ingepast, met aandacht voor de natuurwaarden. Zorgvuldig inpassen betekent niet alleen ruimtelijk in het landschap, maar ook maatschappelijk. Dus inpassen in overleg met omwonenden en inwoners, die ook financieel moeten kunnen participeren in de energievoorziening. Alternatieve energiebronnen met minstens hetzelfde milieurendement, maar met minder overlast, hebben altijd de voorkeur. In het kader van de energietransitie gaan we in overleg met netwerkbedrijven (en de regio) om plannen te maken voor de uitfasering van aardgas in bestaande woningen. We maken afspraken met woningbouwcorporaties en VvE's over mogelijkheden tot snellere verduurzaming van het

bestaande woningenbestand.

Wij stimuleren inwoners om duurzame maatregelen te nemen. Daarom verstrekken we onder andere duurzaamheidsleningen. Ook bij monumenten moeten energieopwekkende maatregelen mogelijk zijn. Daarbij geldt een goede inpassing in het straatbeeld. Daarnaast stimuleren we de realisatie van een goede oplaadinfrastructuur voor elektrische voertuigen. We voeren voor Teylingen een klimaatstresstest uit.

... geven we zelf het goede voorbeeld

We blijven Fairtrade gemeente en ons vastgoed is in 2030 energieneutraal. Duurzaamheid is ook het uitgangspunt bij inkoop (maatschappelijk verantwoord), bij straatverlichting, bij de samenstelling van ons wagenpark en bij investeringen en leningen.

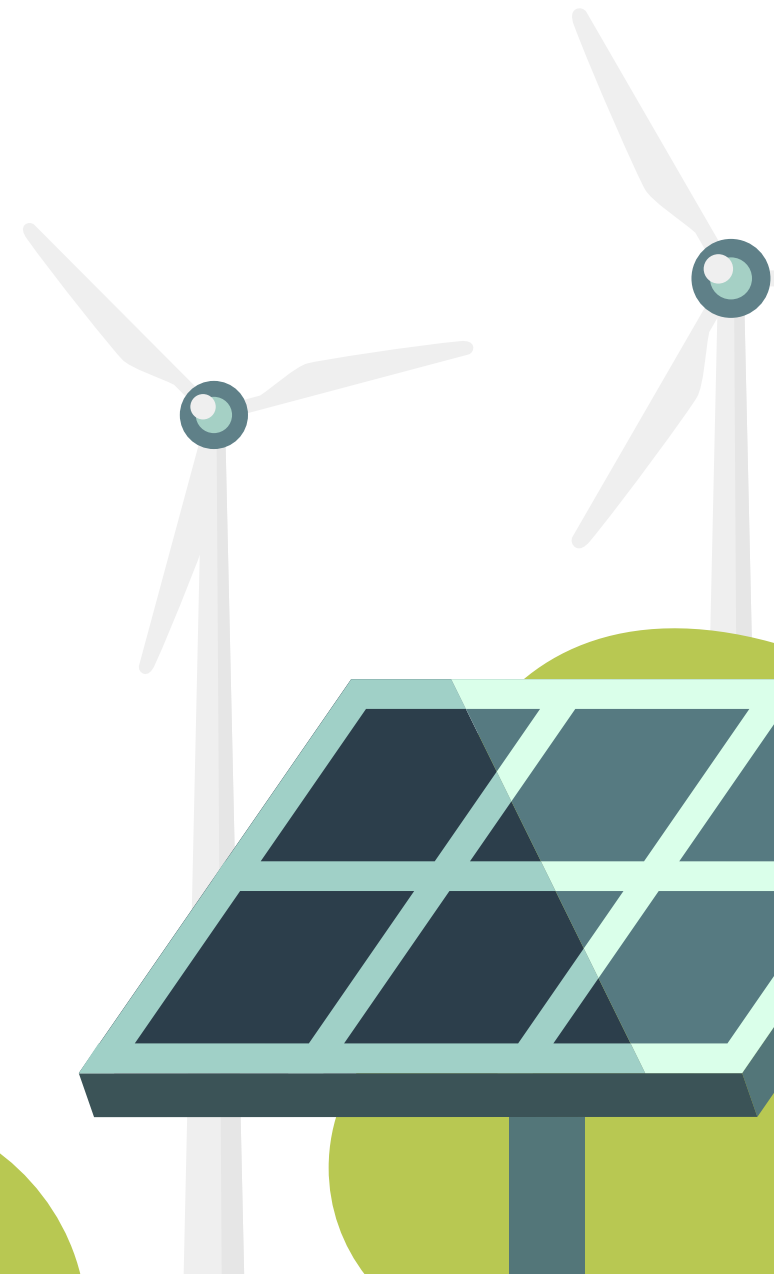

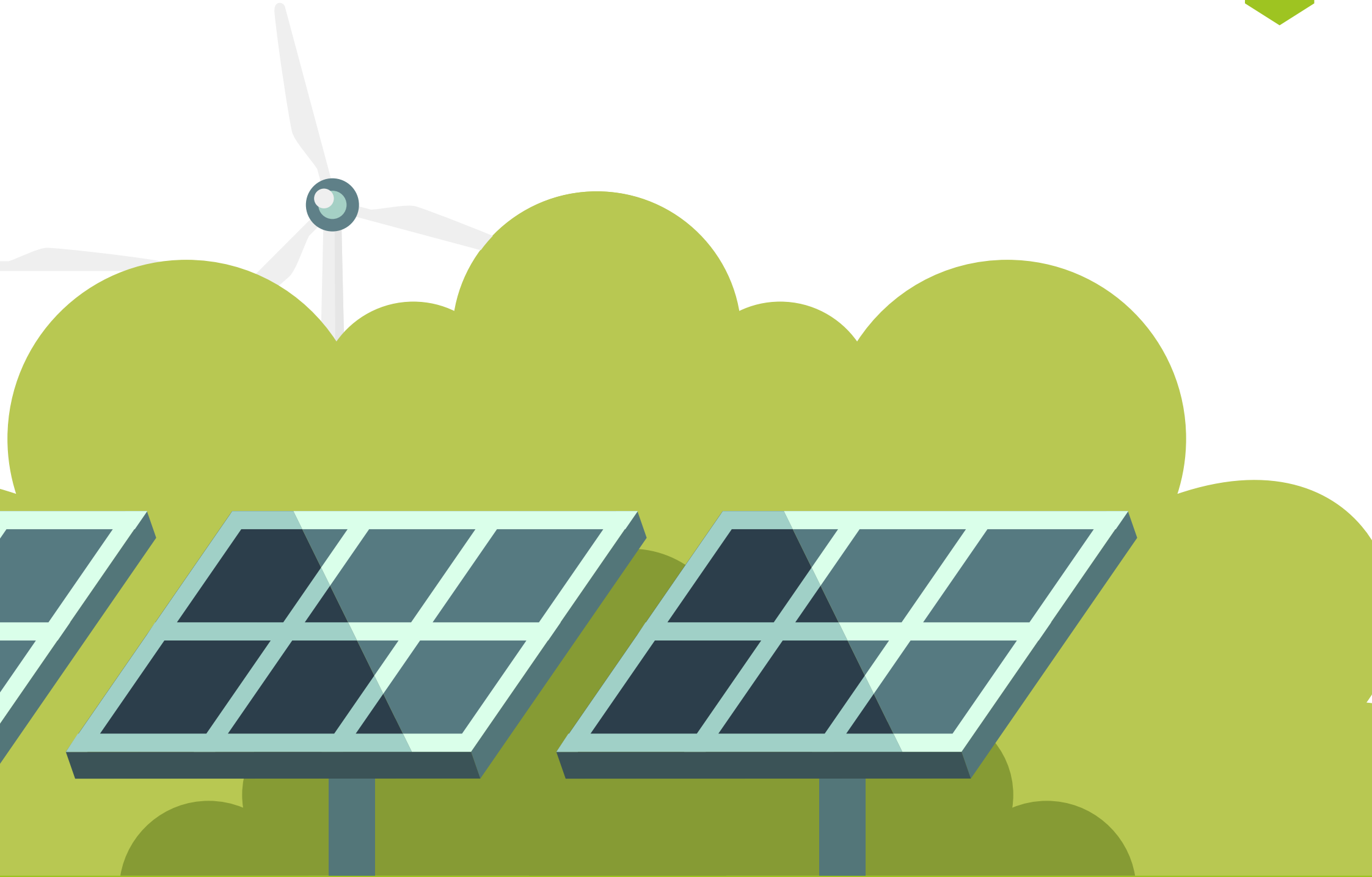

... beschouwen we afval als grondstof

De hoeveelheid afval per inwoner van Teylingen voldoet nog niet aan de landelijke doelstelling. Die doelstelling is: in 2020 een afvalscheiding van huisvuil van 75% en maximaal 100 kg restafval per persoon per jaar. Inwoners kunnen zo'n 80% van hun restafval scheiden. Dit levert grondstoffen, energie, een schoner milieu en een besparing op. In 2018 bereiden we - aan de hand van een nieuw afvalbeleidsplan - een besluit voor over hoe we in 2020 samen minimaal 75% restafval scheiden. We bouwen daarbij verder op eerdere suggesties. Ook bevragen we het burgerpanel en staan we open voor nieuwe, innovatieve ideeën en suggesties om te komen tot een zo klein mogelijke hoeveelheid restafval.

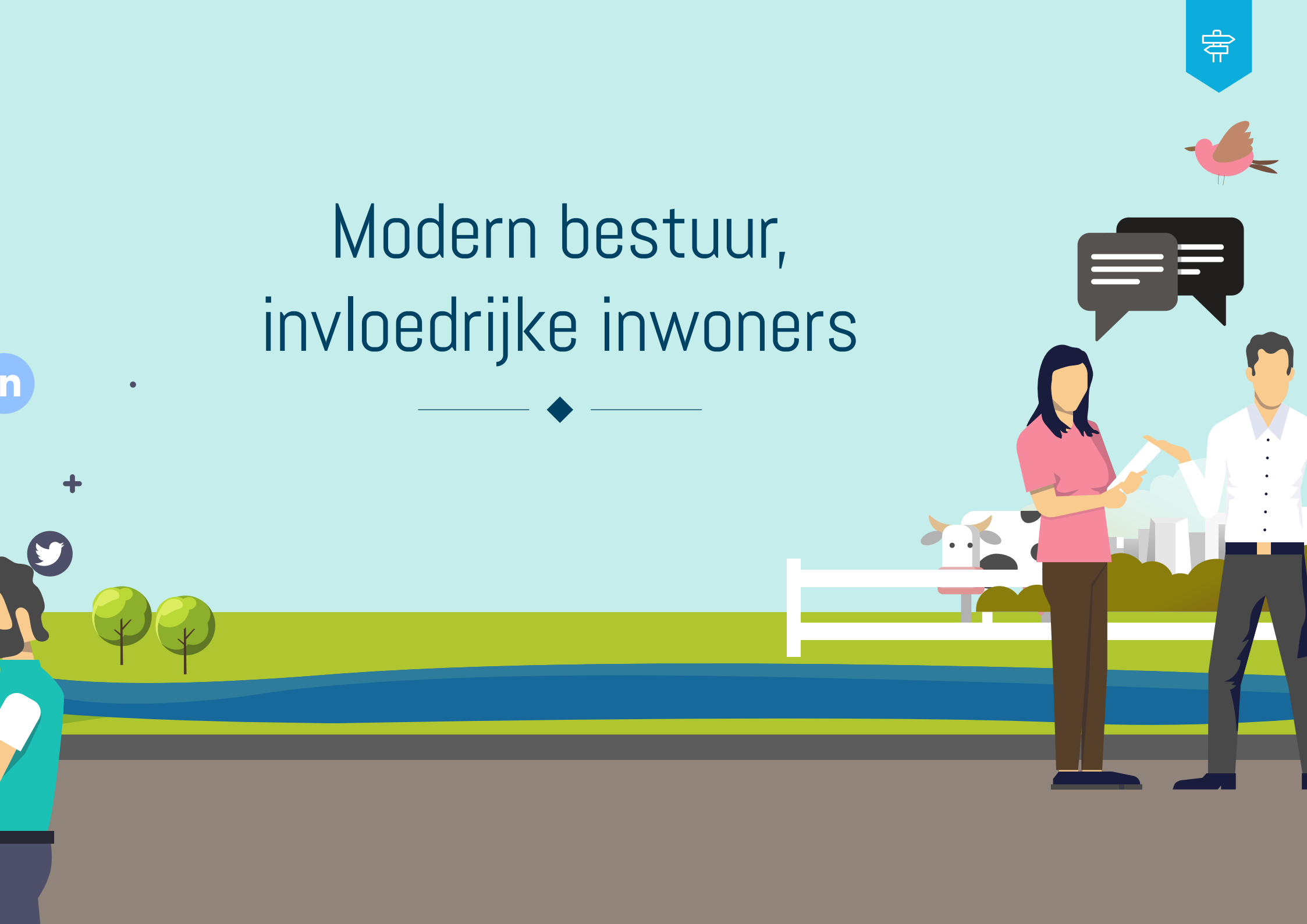
Daarnaast zetten we ook hier in op educatie en voorlichting, net als bij zwerfafval en hondenpoep.

Modern bestuur, invloedrijke inwoners

Wij staan voor

een daadkrachtig, actief en modern bestuur. Voor een betrokken gemeente die flexibel, deskundig en tijdig inspeelt op vragen van inwoners en ondernemers. Die aansluit bij trends en ontwikkelingen in de maatschappij. Of dat nu op het gebied van bestuur, beleid of de manier van communiceren is. Onze werkprocessen zijn of worden hierop ingericht.

Wij zien de vitaliteit van onze inwoners, bedrijven, verenigingen, en maatschappelijke organisaties. Personen en partijen vol ideeën, die hun leven en dromen vormgeven zoals zij dat willen. Daarom geven wij ruimte aan actieve betrokkenheid. We introduceren nieuwe manieren waarop inwoners invloed kunnen uitoefenen. Invloed op ons beleid, onze financiën of onze manier van werken.

Wij zijn er voor onze inwoners. Zij zijn immers onze klant. Daarom handelen we vanuit inwonersbelang en niet als eerste vanuit regels. We benaderen inwoners en ondernemers met een open houding. Daarbij staan persoonlijk contact en ontmoeting centraal, of we nu conventionele of innovatieve technologische middelen gebruiken. De gemeente Teylingen blijft een zelfbewuste en sterke partner in de regio, die in contact en samenwerking met anderen ook op regionaal niveau successen wil boeken.

Daarom

... denken inwoners vóóraf mee over beleid

We zien inwoners als partners in het gezamenlijk streven naar wenselijke oplossingen. Juist daarom organiseren we in de komende raadsperiode pilots waarin inwoners samen met de gemeente oplossingen bedenken voor vraagstukken in hun woonomgeving. Denk bijvoorbeeld aan herinrichting van (wijk) straten, waar we in co-creatie die ruimte (her)ontwerpen. Ook willen we pilots op het vlak van (mede)beslissingsbevoegdheid, zoals bijvoorbeeld onderhoudsbudgetten voor groen in de wijk. Bij (mede)beslissingsbevoegdheid kan de gemeente niet zondermeer het besluit van een wijk naast zich neerleggen.

We behouden de Kindergemeenteraad en geven ruimte aan participatie door de jeugd in plannen en beleid van de gemeente. Ook betrekken we maatschappelijke organisaties, de Adviesraad Sociaal Domein en cliënt-enraden bij de ontwikkeling van beleid.

We benutten met elkaar de kennis en kunde van de Teylingse samenleving. Dat doen we door persoonlijk contact met inwoners en ondernemers en met behulp van innovatieve instrumenten. Denk aan e-democratie-tools, platforms, apps, wijkmarkten en interactieve en participatieve (digitale) beleidsvorming. Achteraf geven we inwoners een inhoudelijke onderbouwing van gemaakte keuzes en terugkoppeling over het doorlopen participatietraject.

... mag iedere inwoner ons uitdagen

Denken inwoners of ondernemers dat zij een gemeentelijke taak of investering slimmer, beter of goedkoper kunnen uitvoeren? Dan kunnen zij ons uitdagen met een eigen plan. De gemeente beoordeelt het plan en het college neemt een besluit of ze het initiatief omarmen. Zo ja, dan wordt dat bevestigd. Zo nee, dan heeft de indiener van het plan recht op een toelichting en onderbouwing van de afwijzing.

... doen we ervaring op met een pilot burgerbegroting

De gemeentelijke begroting en financiële besluiten hebben direct invloed op de relatie tussen gemeente en inwoners. We doen ervaring op met hoe inwoners mee kunnen denken en onderhandelen over de inzet van een deel van de gemeentelijke gelden. Dat doen we met een pilot.

... leggen we de nadruk op samen leven

Onze inwoners, bedrijven, verenigingen, en maatschappelijke organisaties hebben zelf een groot bindend en oplossend vermogen. Wij doen een beroep op deze burgerkracht. De gemeente denkt en helpt mee als mensen en partijen er zelf echt niet meer uit komen. Naast wijkregisseurs benoemen we vaste contactpersonen voor verenigingen en stichtingen om goede communicatie te bevorderen. Wij maken een omslag naar

preventieve handhaving. Dat betekent éérst een gesprek door, voor, en samen met betrokken inwoners. Daarna, als het niet anders kan, gaan we handhaven.

... realiseren we een duurzaam sluitende begroting

Uitgangspunten zijn:

- Enerzijds lage lasten voor onze inwoners en bedrijven. Anderzijds kwalitatief goede dienstverlening en voorzieningen;
- 100% kostendekkendheid in geval van heffingen, leges en tarieven;
- De gemeentelijke woonlasten gaan jaarlijks omhoog met alleen de inflatiecorrectie. Uitgangspunt is dat de woonlasten niet stijgen met meer dan de inflatiecorrectie. De woonlasten bestaan uit de OZB, afvalstoffenheffing, rioolrecht en precario. We zoeken een oplossing voor de afschaffing van de precario, met als randvoorwaarde dat de woonlasten niet stijgen.

Bij onvoorziene financiële tegenvallers in de komende jaren hanteren we de volgende uitgangspunten:

1. We zorgen voor extra inkomsten (zonder dat dit ten laste komt van inwoners en bedrijven);
2. We ruilen oud voor nieuw (oud beleid inruilen voor nieuw beleid);
3. We verminderen kosten, zowel incidenteel als structureel;
4. In incidentele, exceptionele en/of onvoorziene gevallen zetten we een deel van de vrije algemene reserve in.

... zetten we financiële reserves ook in voor maatschappelijk rendement

We gaan eigen middelen zo inzetten dat we ook maatschappelijk rendement behalen en stimuleren. We doen dat zonder de hoogte van het financiële rendement voor de gemeente aan te tasten. Zo profiteert de samenleving maximaal van de gemeentelijke reserves. Binnen een jaar hebben we kaders opgesteld voor het benutten van de reserves voor maatschappelijke doelen.

... zijn we verbinder in de regio

We zitten actief aan tafel bij de betrokken (regionale) besturen en bij de provincie Zuid-Holland. We nemen het initiatief om bovengemeentelijke zaken op te pakken. We volgen actief de Randstedelijke ontwikkelingen en beleidsvorming in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH).

... doen we een (bestuurlijke) omgevingsanalyse

De bij de ambtelijke fusie omschreven doelstellingen van HLTsamen worden in 2019 geëvalueerd. Op dat moment beoordelen we of de bestuurlijk vastgestelde doelen behaald zijn of dat het nodig is om bij te sturen.

Daarnaast voeren we een brede omgevingsanalyse uit die inzicht geeft in onze bestuurskracht. Is die geschikt voor huidige taken en toekomstige ontwikkelingen? Uitgangspunt is de meerwaarde voor inwoners en ondernemers. Deze analyse is gelijktijdig afgerond met de evaluatie van de HLT- organisatie (voorjaar 2019).

... vertonen we daadkracht en verkorten de doorlooptijden

We richten de dienstverlening voor onze ondernemers en inwoners in op daadkracht en korte doorlooptijden. We werken met toetsing vooraf in plaats van met toetsing achteraf, waarbij we voor veel voorkomende diensten sneltoetscriteria hanteren. De dienstverlening en de (vorm van) informatievoorziening sluiten aan bij de wens van de klant en de ontwikkeling naar een informatiesamenleving.

... maken we de omslag naar een digitale overheid

Wij zien hoe de informatiesamenleving onze wereld ongekend snel verandert. We zijn een gemeente die klaar is voor de toekomst. We gaan het debat aan met onze inwoners en het bestuur om vanuit publieke waarden het nut en de grenzen van digitalisering te bepalen. Digitalisering, innovatie en het analyseren en toepassen van (open) data biedt kansen voor de gemeente en onze inwoners. We grijpen die kansen binnen de grenzen van de hiervoor genoemde publieke waarden.

